

**დასაქმების და უმუშევრობის მაჩვენებლები
თანამედროვე პირობებში**

doi.org/10.36962/104/6-9/20216919

ლელა თეთრაძე

ემდ

Lela_tetradze@yahoo.com

რეზიუმე

საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების თანამედროვე ეტაპზე, ქვეყნის წინაშე მდგომი ამოცანებიდან მნიშვნელოვანია მოსახლეობის დასაქმების დონის ამაღლების მიღწევა და უმუშევრობის დონის შემცირება. აღნიშნული პრობლემის კვლევა მუდამ აქტუალური იყო, არის და იქნება მომავალშიც.

ქვეყნის ეკონომიკის განვითარებისათვის პრიორიტეტია როგორც უმუშევრობის დონის შემცირების, ისე დასაქმების მაღალი დონის მიღწევისათვის შესაბამისი პოლიტიკური ნაბიჯების გადადგმა. ამ მიმართულებით ეფექტიანი ეკონომიკური პოლიტიკის განსახორციელებლად მნიშვნელოვანია ჩატარდეს შრომის ბაზრის საფუძვლიანი ანალიზი და ამის გათვალისწინებით მნიშვნელოვანი სვლები უკეთესი შედეგის მისაღებად. წინამდებარე სტატიაში, ძირითადად, განხილულია დასაქმებისა და უმუშევრობის არსებული მდგომარეობის ანალიზი და მოცემულია შესაბამისი რეკომენდაციები.

ყურადღება გამახვილებულია უმუშევრობაზე მოქმედ ისეთ მნიშვნელოვან ფაქტორზე, როგორიცაა მიგრაციული პროცესები. ქვეყანაში არსებულ უმუშევრობის დონეზე მნიშ-

ენელოვან გავლენას ახდენს როგორც გარე, ისე შიდა მიგრაცია. შიდა მიგრაციას შეიძლება ახლდეს როგორც დადებითი, ასევე უარყოფითი შედეგები. დადებით შედეგად ითვლება, როდესაც ადგილი აქვს მოსახლეობის მიგრაციას ქარბი სამუშაო ძალის მქონე რეგიონებიდან სამუშაო ძალის დეფიციტის მქონე რეგიონებში, რაც ცხადია განაპირობებს ქვეყანაში არსებული უმუშევრობის დონის შემცირებას; ხოლო უარყოფითი შედეგია მოსახლეობის ზედმეტად გასვლა ზოგიერთი რეგიონიდან, რაც შეუძლებელს გახდის მოცემული რეგიონის უკეთ განვითარებას და ასევე, დიდ ქალაქებში დიდი რაოდენობით მოსახლეობის თავმოყრას. ყოველივე ეს გაართულებს მოცემულ ქალაქებში საყოფაცხოვრებო, კომუნალურ და სხვა სახის მომსახურებას. ყურადღება გამახვილებულია ასევე, გარე მიგრაციულ პროცესებზე: ემიგრაციასა და იმიგრაციაზე, როგორც უმუშევრობაზე მოქმედ მნიშვნელოვან ფაქტორზე. ემიგრაციის შემთხვევაში დადებით მხარედ შეიძლება ჩავთვალოთ ის, რომ ქარბი სამუშაო ძალა გადის ქვეყნიდან, რაც ამცირებს უმუშევრობის დონეს, ხოლო უარყოფითად ჩაითვლება ის, რომ ქვეყნიდან გადის სამუშაო ასაკის სამუშაო ძალა, ძირითადად ახალგაზრდობა. ეს საკითხი გარკვეულწილად პრობლემას ქმნის ქვეყანაში, რომლის შობადობის დონე დაბალია და საფრთხის წინაშე დგება მოსახლეობის მარტივი კვლავწარმოებაც კი. ცნობილია, რომ მოსახლეობის მიგრაცია მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მოსახლეობის დემოგრაფიულ სტრუქტურაზე. ამისი თქმის საფუძველს გვაძლევს ის, რომ მიგრაციის პროცესში ძირითადად ჩართულია შრომისუნარიანი ასაკის მოსახლეობა, ძირითადად ახალგაზრდობა, მოსახლეობის რაოდენობა იზრდება მიგრანტების მიმღებ რეგიონებში და აქ ყალიბდება ასაკობრივი სტრუქტურა, რომელიც წარმოდგენილია ახალგაზრდა ასაკობრივი ჯგუფების მაღალი მაჩვენებლით. იმ რეგიონებში კი, საიდანაც მოსახლეობის გადინება ხდება, მცირდება მოსახლეობის აბსოლუტური რაოდენობა და მის სტრუქტურაში იზრდება უფროსი ასაკობრივი ჯგუფების წილი.

განხილულია ასევე, COVID-19-ის შედეგად გამოწვეული უარყოფითი ზეგავლენა სოციალურ თუ ეკონომიკის ყველა სფეროზე; დღევანდელ პირობებში, საქართველოში შრომის ბაზრის წინაშე არსებული მთავარი გამოწვევის - უმუშევრობის მაღალი მაჩვენებლის, დასაქმების სტრუქტურისა და თვითდასაქმებულების დაბალი პროდუქტიულობის საკითხები, შრომითი რესურსების მიწოდების მიმართულებით ბოლო წლების განმავლობაში მკვეთრი დემოგრაფიული ცვლილებები, რაც განპირობებულია ქვეყნიდან ადამიანების გადინებითა და შობადობის არასტაბილური ცვლილებით. ასევე, ქვეყნიდან „ტვინების გადინება“ მოკლევადიან პერიოდში აკარგვინებს ქვეყანას ინტელექტუალურ შესაძლებლობებს, თუმცა მათი ქვეყანაში დაბრუნება მნიშვნელოვან როლს ასრულებს შრომის ბაზარზე, რადგან კვალიფიციურ ადამიანთა რიცხოვნობის ზრდა დადებითად მოქმედებს ქვეყნის ეკონომიკაზე და მის ზრდაზე.

საკვანძო სიტყვები: შრომის ბაზარი; დასაქმება; უმუშევრობა; ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობა; სამუშაო ძალა; დასაქმებულები; თვითდასაქმებულები; თანამედროვე გამოწვევები; პანდემიის გავლენა.

ძირითადი ტექსტი

უმუშევრობა წარმოადგენს უმნიშვნელოვანეს მაკროეკონომიკურ მაჩვენებელს. ეს არის მოვლენა, როდესაც სამუშაო ძალის მიწოდება აღემატება მასზე მოთხოვნას. უმუშევრობის სტატისტიკა შეისწავლის უმუშევართა რიცხვს, უმუშევრობის დონეს სქესის, ასაკის, ქალაქის, სოფლის, რეგიონების მიხედვით.

მოსახლეობის უმუშევრობის დონე, მრავალ ფაქტორთან ერთად, განპირობებულია ისეთი მნიშვნელოვანი ფაქტორებითაც, როგორიცაა დამატებითი პროდუქციის (მომსახურების) ერთეულზე შრომისა და კაპიტალის მატების ტემპებს შორის თანაფარდობა, სამუშაო დროის დადგენილი ხანგრძლივობა, ზეგანაკვეთური და მოქნილი სამუშაო რეჟიმებით მუშაობის

არსებული პრაქტიკა, საგადასახადო განაკვეთების შემცირება, ქვეყანაში ემიგრანტების შემოსვლისა და მიგრანტების გასვლის ინტენსივობა და სხვა.

ზემოთ ჩამოთვლილთაგან ყურადღებას გავამახვილებთ უმუშევრობაზე მოქმედ ისეთ მნიშვნელოვან საკითხზე, როგორიცაა მიგრაციული პროცესები. ქვეყანაში არსებულ უმუშევრობის დონეზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს როგორც გარე, ისე შიდა მიგრაცია. შიდა მიგრაციას შეიძლება ახლდეს როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი შედეგები. დადებითია როდესაც ადგილი აქვს მოსახლეობის მიგრაციას ქარბი სამუშაო ძალის მქონე რეგიონებიდან სამუშაო ძალის დეფიციტის მქონე რეგიონებში, ეს კი ცხადია განაპირობებს ქვეყანაში არსებული უმუშევრობის დონის შემცირებას. ამასთანავე, შეიძლება ზემოაღნიშნულ მოვლენას გააჩნდეს უარყოფითი შედეგი, როგორიცაა მოსახლეობის ზედმეტად გასვლა ზოგიერთი რეგიონიდან, რაც შეუძლებელს გახდის მოცემული რეგიონის უკეთ განვითარებას და ასევე, დიდ ქალაქებში დიდი რაოდენობით მოსახლეობის თავმოყრას, რაც გაართულებს მოცემულ ქალაქებში საყოფაცხოვრებო, კომუნალურ და სხვა სახის მომსახურებას. რაც შეეხება გარე მიგრაციას, არსებობს მისი ორი სახე: ემიგრაცია - როდესაც ხდება მოსახლეობის გადინება მოცემული სახელმწიფოდან და იმიგრაცია - როცა მოსახლეობა შემოდის მოცემულ სახელმწიფოში. ბუნებრივია, ამ ორივე სახეს ახლავს როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი შედეგები. ემიგრაციის შემთხვევაში დადებით მხარედ შეიძლება ჩავთვალოთ ის, რომ ქარბი სამუშაო ძალა გადის ქვეყნიდან, რაც ამცირებს უმუშევრობის დონეს, ხოლო უარყოფითად ჩაითვლება ის, რომ ქვეყნიდან გადის სამუშაო ასაკის სამუშაო ძალა, ძირითადად ახალგაზრდობა. ეს საკითხი გარკვეულწილად პრობლემას ქმნის ქვეყანაში, რომლის შობადობის დონე დაბალია და საფრთხის წინაშე დგება მოსახლეობის მარტივი კვლავწარმოებაც კი. ცნობილია, რომ მოსახლეობის მიგრაცია მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მოსახლეობის დემოგრაფიულ სტრუქტურაზე. ამისი თქმის საფუძველს გვაძლევს ის,

რომ მიგრაციის პროცესში ძირითადად ჩართულია შრომისუნარიანი ასაკის მოსახლეობა, ძირითადად ახალგაზრდობა, მოსახლეობის რაოდენობა იზრდება მიგრანტების მიმღებ რეგიონებში და აქ ყალიბდება ასაკობრივი სტრუქტურა, რომელიც წარმოდგენილია ახალგაზრდა ასაკობრივი ჯგუფების მაღალი მაჩვენებლით. იმ რეგიონებში კი, საიდანაც მოსახლეობის გადინება ხდება, მცირდება მოსახლეობის აბსოლუტური რაოდენობა და მის სტრუქტურაში იზრდება უფროსი ასაკობრივი ჯგუფების წილი.

ბოლო წლების მონაცემები, საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ოფიციალური ინფორმაციით, ქვეყნიდან გასულთა და ქვეყანაში შემოსულთა მაჩვენებლები, შემდეგნაირად გამოიყურება:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
იმიგრანტთა რიცხოვნობა, ათასი კაცი	92557	90228	83239	88152	96864	89996
ემიგრანტთა რიცხოვნობა, ათასი კაცი	95965	98288	85451	98935	105107	74264
მიგრაციული სალდო, ათასი კაცი	-3408	-8060	-2212	-10783	-8243	15732
მიგრაციული სალდო, 1 000 კაცზე	-0.9	-2.2	-0.6	-2.9	-2.2	4.2

ბოლო წლების მონაცემებით, ქვეყანაში შემოსულთა ყველაზე დიდი მაჩვენებელი დაფიქსირდა 2019 წელს, როდესაც შემოსულთა რიცხვმა შეადგინა 89,996 (ათასი კაცი), ხოლო ემიგრანტების ციფრმა – 74,264 (ათასი კაცი). რაც შეეხება მიგრაციულ სალდოს, ბოლო წლების მონაცემების მიხედვით, მხოლოდ 2020 წელს შეადგინა დადებითი მაჩვენებელი – 15,732 (ათასი კაცი); ცხადია, მოცემული მაჩვენებლები პირდაპირპროპორციულია

უმუშევრობისა და დასაქმების მაჩვენებლებისა, თუმცა აღსანიშნავია ბოლო პერიოდში არსებული პანდემიური სიტუაციის ფონზე, ქვეყანაში დაბრუნებული მოქალაქეებისთვის რამდენად არის სამუშაო ადგილები და რამდენად მოახდენენ საკუთარი პოტენციალის რეალიზებას საკუთარ ქვეყანაში.

მოსახლეობის განაწილება ეკონომიკური სტატუსის მიხედვით წარმოადგენს კლასიფიკაციას სტატუსის მიხედვით გაწეულ საქმიანობაში. სტატუსი აღნიშნავს ადამიანის როლსა და ფუნქციას შესრულებული საქმიანობის პროცესში. საქართველოს სტატისტიკაში ეკონომიკური სტატუსის განსაზღვრა ხდება საერთაშორისო სტანდარტებთან მისადაგებით - შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის (შსო) კრიტერიუმების გათვალისწინებით.

ეკონომიკურად აქტიური არის პირი, რომელიც მუშაობს ან სთავაზობს თავის შრომას საქონლის, ან მომსახურების საწარმოებლად. ეკონომიკურად აქტიურ მოსახლეობას მიეკუთვნება 15 წლის და უფროსი ასაკის მოსახლეობის აღნიშნული ნაწილი. საერთაშორისო სტანდარტების მიხედვით, ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის ყველაზე ხშირად გამოყენებული სახელწოდებაა სამუშაო ძალა. ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობა მოიცავს ორ კატეგორიას: დასაქმებულებს და უმუშევრებს.

დასაქმებული არის პირი, რომელიც გამოკითხვის მომენტის წინა 7 დღის განმავლობაში მუშაობდა (სულ მცირე ერთი საათით მაინც) შემოსავლის (ხელფასის, ნატურალური შემოსავლის, მოგების და სხვა) მიღების მიზნით, ეხმარებოდა უსასყიდლოდ სხვა შინამეურნეობის წევრებს, ან რაიმე მიზეზით არ იმყოფებოდა სამუშაოზე, თუმცა ფორმალურად ირიცხებოდა მომუშავედ.

დასაქმების ცნება უშუალო კავშირშია წარმოების საზღვრებთან, რომელიც განმარტებულია ეროვნულ ანგარიშთა სისტემით. აღნიშნული მიდგომით, დასაქმებულებს მიეკუთვნებიან პირები, რომელნიც ქმნიან პროდუქციას (საქონელს, მომსახურებას) წარმოების საზღვრებში. აღნიშნულიდან გამომდინარე,

დასაქმების და წარმოების მაჩვენებლები ურთიერთშესადარი სიდიდეებია, რაც მათი ერთობლივი ანალიზის საშუალებას იძლევა. რაც შეეხება დასაქმების კრიტერიუმად კვირაში სულ ცოტა ერთი საათის მუშაობას, გამოწვეულია იმით, რომ ქვეყანაში არსებობს დასაქმების მრავალი მოკლევადიანი, შემთხვევითი და სხვა არარეგულარული სახეობები, რომელთა აღრიცხვა აუცილებელია ეკონომიკაში მათი წვლილის დასადგენად, რაც ობიექტურად თხოულობს აღნიშნული კრიტერიუმის გამოყენებას.

დასაქმებული მოსახლეობა თავის მხრივ იყოფა დაქირავებულ, თვითდასაქმებულ, დამხმარე და გაურკვეველი საქმიანობის მოსახლეობად.

დაქირავებული არის პირი, რომელიც საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში ასრულებდა განსაზღვრულ სამუშაოს ხელფასის ან სხვა სახის ანაზღაურების მიღების მიზნით.

თვითდასაქმებული - მესაკუთრის საქმიანობა საანგარიშო პერიოდში მოგების ან ოჯახური შემოსავლის (ფულით ან ნატურით) მიღების მიზნით.

დამხმარე - სხვა შინამეურნეობის წევრებისთვის უსასყიდლოდ მომუშავე პირი.

გაურკვეველი - შრომის ბაზრის სტატისტიკაში სტატუსით გაურკვეველი - აღირიცხებიან პირები რომელთა სამუშაოს სახე დაუზუსტებელია, მათ შესახებ არსებული ინფორმაცია არ არის საკმარისი იმისათვის, რომ ისინი მივაკუთვნოთ ჩამოთვლილი სტატუსის რომელიმე კატეგორიას.

უმუშევარი - 15 და მეტი წლის პირი, რომელსაც გამოკითხვის მომენტის წინა 7 დღის განმავლობაში არ უმუშავია ერთი საათიც კი, ეძებდა სამუშაოს გამოკითხვამდე 4 კვირის განმავლობაში.

სამუშაო ძალის შესახებ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული ბიუროს ოფიციალური მონაცემებით, ბოლო წლების მაჩვენებლები შემდეგნაირად გამოიყურება:

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
სამუშაო ძალა (აქტიური მოსახლეობა), ათასი კაცი	1629	1675.6	1653.8	1641.4	1605.2	1572.8	1523.7
დასაქმებული, ათასი კაცი	1255	1308.5	1294.5	1286.9	1296.2	1295.9	1241.8
უმუშევარი, ათასი კაცი	374	367.2	359.2	354.5	309	276.9	281.9
უმუშევრობის დონე, პროცენტი	23	21.9	21.7	21.6	19.2	17.6	18.5

2020 წლის მონაცემებით საქართველოში 3,716.90 ათასი ადამიანი ფიქსირდებოდა, საიდანაც 15 წლის და მეტი ასაკის იყო 3,018.50 ათასი კაცი; აქედან სამუშაო ძალა, აქტიური მოსახლეობა შეადგენდა 1,523.70 ათას ადამიანს, საიდანაც დასაქმებული იყო 1,241.80 ათასი კაცი, ხოლო უმუშევარი - 281.90 ათასი კაცი. რაც შეეხება დასაქმებულ კატეგორიას, იყოფა დაქირავებულებად - 845.30 ათასი კაცი; თვითდასაქმებულებად - 395.90 ათასი კაცი. თვითდასაქმებულთა შორის არის კატეგორია, რომელიც თავს უმუშევრად მიიჩნევენ.

სამუშაო ძალის მაჩვენებლები (ათასი კაცი)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
სულ 15+ მოსახლეობა	3031.6	3019.1	3009.4	3012.3	3034.3	3037.1	3018.5
სამუშაო ძალა (აქტიური მოსახლეობა)	1629.0	1675.6	1653.8	1641.4	1605.2	1572.8	1523.7
დასაქმებული	1255.0	1308.5	1294.5	1286.9	1296.2	1295.9	1241.8

ეკონომიკური თეორიის თანამედროვე პრობლემები

დაქირავებული	795.5	855.3	853.9	869.3	903.5	897.5	845.3
თვითდასაქმებული	453.0	445.6	434.4	416.8	392.2	397.9	395.9
გაურკვეველი	6.5	7.5	6.3	0.8	0.6	0.5	0.7
უმუშევარი	374.0	367.2	359.2	354.5	309.0	276.9	281.9
მოსახლეობა სამუშაო ძალის გარეთ	1402.6	1343.5	1355.7	1370.9	1429.0	1464.3	1494.8
უმუშევრობის დონე, პროცენტი	23.0	21.9	21.7	21.6	19.2	17.6	18.5
სამუშაო ძალის მონაწილეობის (აქტიურობის) დონე, პროცენტი	53.7	55.5	55.0	54.5	52.9	51.8	50.5
დასაქმების დონე, პროცენტი	41.4	43.3	43.0	42.7	42.7	42.7	41.1

საქართველოში დასაქმების ზრდის მნიშვნელოვან წყაროს კერძო სექტორი წარმოადგენს. შესაბამისად, დასაქმების შემდგომი ზრდისთვის მნიშვნელოვანია, რომ გაიზარდოს კერძო სექტორის აქტივობა, მაქსიმალურად შეუწყოს ხელი სახელმწიფომ კერძო სექტორის განვითარებას.

საქართველოში უმუშევრობას ორი მნიშვნელოვანი მიზეზი აქვს: მცირე ეკონომიკა და სამუშაო ძალის არასასურველი კვალიფიკაცია. დღეისათვის ფიზიკურად არ არსებობს საქართველოში იმდენი სამუშაო ადგილი, რამდენი სამუშაოს მსურველიც არის გარკვეული ხელფასის სანაცვლოდ. შესაბამისად, მოკლევადიან თუ გრძელვადიან პერიოდში, უმუშევრობის შემცირების ერთადერთი გზა საქართველოს ეკონომიკის ზრდა და,

აქედან გამომდინარე, სამუშაო ადგილების მატებაა. საქართველოში საშუალო და უმაღლესი განათლების არასასურველი ხარისხის გამო პრობლემაა საშუალო და მაღალკვალიფიციური კადრების მოძიება. ასიათასობით უმუშევარს არა აქვს ის კვალიფიკაცია და ცოდნა, რაც ხშირად ამა თუ იმ ვაკანსიის დასაკავებლად საჭირო.

უმუშევრობის შემცირებას გარკვეულწილად ტექნოლოგიური პროგრესიც ანელებს. ხელით შრომა სულ უფრო ნაცვლდება ტექნიკით, კომპიუტერებით. მაგალითად, ფულის ჩასარიცხმა აპარატებმა გააქრო ათასობით მოლარისა და ოპერატორის სამუშაო ადგილი. თავის მხრივ, ახალი ტექნოლოგიების შექმნა აჩენს ახალ სამუშაო ადგილებს, მაგრამ ეს ხდება თანამედროვე ტექნიკა-ტექნოლოგიების მწარმოებელ და არა მომხმარებელ ქვეყნებში.

დასკვნა

COVID-19 2020 წლის ყველაზე დიდი გლობალური გამოწვევაა, რომელმაც სოციალურ თუ ეკონომიკის ყველა სფეროზე იქონია თავისი უარყოფითი ზეგავლენა. ვირუსის გავრცელების პრევენციისთვის შემუშავებულმა რიგმა შეზღუდვებმა გამოიწვია ეკონომიკის სექტორში მთელი რიგი უარყოფითი შედეგები. პრობლემის წინაშე დადგნენ როგორც დამსაქმებულები, ისე დასაქმებულები და თვითდასაქმებულები. აქვე აღსანიშნავია, რომ ქვეყნებს შორის შეზღუდულმა და უმეტესად შეჩერებულმა მიმოსვლამ, დაწესებულმა რეგულაციებმა, რომლის დაცვაც უდაოდ საჭიროა, ეკონომიკური საქმიანობის ნაწილის შეჩერებამ, დააზარალა დამსაქმებელთა მდგომარეობაც და ადექვატურად ასახვა ჰპოვა დასაქმებულთა მდგომარეობაზე.

დღევანდელ პირობებში, საქართველოში შრომის ბაზრის წინაშე არსებულ მთავარ გამოწვევას წარმოადგენს უმუშევრობის მაღალი მაჩვენებელი, დასაქმების სტრუქტურა და თვითდასაქმებულების დაბალი პროდუქტიულობა. შრომითი რესურსების მიწოდების მიმართულებით საგულისხმოა, რომ ბოლო წლების განმავლობაში ადგილი აქვს მკვეთრ დემოგრაფიულ ცვლილეს

ბებს, რაც აისახება სამუშაო ძალის შემცირებაში. ყოველივე განპირობებულია ქვეყნიდან ადამიანების გადინებითა და შობადობის არასტაბილური ცვლილებით. ასევე, ქვეყნიდან „ტვინების გადინება“ მოკლევადიან პერიოდში აკარგვინებს ქვეყანას ინტელექტუალურ შესაძლებლობებს, თუმცა მათი ქვეყანაში დაბრუნება მნიშვნელოვან როლს ასრულებს შრომის ბაზარზე, რადგან კვალიფიციურ ადამიანთა რიცხოვნობის ზრდა დადებითად მოქმედებს ქვეყნის ეკონომიკაზე და მის ზრდაზე. საჭიროა, რომ საქართველოში დაინერგოს სამუშაო ძალის სტრუქტურის თვისობრივად განსხვავებული კვლევა. გარდა ამისა, ვთვლით, უფრო ხშირად უნდა იქნას ჩატარებული შრომის ბაზრის კვლევა, რათა სრული და რეალური წარმოდგენა შეიქმნას ამ სფეროში შექმნილ ვითარებაზე. მნიშვნელოვანია, რომ გაფართოვდეს წარმოების ბაზა, შეიქმნას მეტი სამუშაო ადგილები.

ლიტერატურა:

1. გელაშვილი ს., მუჩიაშვილი მ., მაისურაძე ი., „მაკროეკონომიკური სტატისტიკა“, (სახელმძღვანელო), თბილისი, 2018;
2. გელაშვილი ს. „სტატისტიკა ეკონომიკსა და ბიზნესში“, თბილისი 2009;
3. შენგელია თ. (2010), რეგიონული ეკონომიკური ინტეგრაცია და უცხოური ინვესტიციების როლი საქართველოში, შრომების კრებული: რეგიონალიზაცია, თანამედროვე რეგიონული ეკონომიკური და სოციალური პროცესები;
4. წულაძე გ., მაღლაფერიძე ნ., სულაბერიძე ა. „დემოგრაფია“, თბილისი 2009
5. ფრანკფორტ ნაჩშიასი ჩავა, ლეონ-გერერო ანა „სოციალური სტატისტიკა მრავალფეროვანი საზოგადოებისათვის“ (მეექვსე გამოცემა), თბილისი 2012
6. www.geostat.ge – საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემები

REFERENCES:

- 1.S. Gelashvili, M. Muchiashvili, I. Maisuradze. „Macroeconomic Statistics” (Textbook), Tbilisi, 2018;
- 2.S. Gelashvili. “Statistics in Economics and Business”, Tbilisi, 2009;
- 3.T. Shengelia (2010), Regional Economic Integration and the Role of Foreign Investments in Georgia. Collection of works: regionalization, modern regional, economic and social processes.
- 4.G. Tsuladze, N. Maglaperidze, A. Sulaberidze. Demographics, Tbilisi 2009;
- 5.Chava Frankfort-Nachmias, Anna Leon-Guerrero “Social Statistics for a Diverse Society” (Sixth Edition), Tbilisi 2012;
6. www.geostat.ge – Data of the Georgian National Statistics Service.

**EMPLOYMENT AND UNEMPLOYMENT
MARKERS IN THE CURRENT SITUATION**

Lela Tetradze

Doctor of Economic Sciences
Lela_tetradze@yahoo.com

RESUME

One of the major challenges for the economic development of Georgia is how to increase the rate of employment and decrease the rate of unemployment. At the current stage of economic and social development of Georgia, it is very important to raise an employment rate and to decrease an unemployment rate. This complex problem is subject to constant changes over time. Therefore, the continuous research in this field is and will stay very important.

It is a priority for the economic development of the country to make relevant political steps to decrease unemployment and in-

crease employment. In order to develop efficient economic policy to decrease unemployment and increase employment, it is important to conduct a thorough market analysis and implement necessary steps to get better results. This article analyzes the current situation in terms of employment and unemployment, provides relevant latest data and describes the existing circumstances based on the analysis of these data.

In this article, the focus is made on an important issue affecting unemployment, such as migration processes. Both external and internal migration makes an important impact on the current unemployment rate in the country. Internal migration may lead to positive as well as negative consequences. The article indicates that the consequences are considered to be positive, if the population migration is directed from the regions with the surplus of workforce to the regions with the shortage of workforce, which certainly leads to the lower unemployment rate in the country; on the other hand, the consequences are negative when an excessive number of people are migrating from certain regions, making it impossible to develop these regions in the future; also such migration increases the population in the big cities, which leads to worsened living conditions and poor municipal services in these cities. Besides, the article focuses on external migration processes: emigration and immigration as important aspects affecting the unemployment. Both of them have positive and negative consequences. In case of emigration, a positive consequence can be if the surplus of the workforce is leaving the country. This decreases the rate of unemployment; while the negative consequences will entail, if the workforce of employment age, mainly young people, are leaving the country. This creates a problem in the country with a low birth rate and puts even the population replacement under danger. It is well known that migration of the population influences the demographic structure of the population. The migration mostly involves the population of working age, mainly young people. The population increases in regions which are receiving migrants. Namely, the ratio of young population is increas-

ing. In the regions from which people are emigrating, the absolute number of population is decreasing and withing the age structure, the ratio of elderly population is increasing.

Besides, the article reviews a negative impact inflicted by COVID-19, declared as the world pandemic by the World Health Organization, on different social and economic aspects of the country. The article also discusses the main challenges of the labor market – the high rate of unemployment, the employment structure and a low productivity of self-employed. For the past few years, there have been drastic demographic changes, which results in a decreased workforce. These demographic changes are caused by people leaving the country as well as by the unstable birth rates. Besides, “brain drain” during the short period of time leads to the loss of intellectual asset of the country. However, if these people come back, it may have a very positive impact on the labor market: it will increase the number of qualified people in the country and it will have a positive influence on the economy of the country and its growth.

Keywords: labor market; employment; unemployment; economically active population; workforce; employed; self-employed; modern challenges; impact of the pandemic.